

УДК: 314/316

БАЛЩЬКА Н.І., магістрантка

Науковий керівник – **СОКОЛЬСЬКА Т.В.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

maks.228.nata@gmail.com

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ЦЕЙ ПРОЦЕС

Проаналізовано вплив повномасштабного вторгнення на ціннісні орієнтації молоді в Україні. Проаналізовано загальний соціально-економічний стан, пріоритети, уподобання та їх зміну, а також процес залучення до волонтерства у зв'язку з повномасштабним вторгненням.

Ключові слова: повномасштабне вторгнення, молодь, цінності, соціально – економічне становище, волонтерство.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну, значною мірою вплинуло на всі, без винятку, сфери нашого життя, включаючи всі суспільні групи та категорії. І, молодь, звісно, не стала виключенням, піддавшись впливу як в соціально – економічному, так і матеріальному, ментальному, психологічному, екологічному та інших напрямках.

З метою визначення такого впливу в загальному, з 2015 року, Міністерством молоді та спорту України проводиться комплексне дослідження щодо становища молоді, зокрема і в соціально – економічну контексті, а також перегляду її цінностей та зміни певних уподобань.

Узагальнення доступних нам джерел і власні спостереження дають підстави стверджувати, що нині молодь потребує фокусування, всебічної уваги і підтримки, адже наразі саме вона є рушієм суспільних змін у країні, здобуваючи освіту, працюючи, волонтерючи та реалізуючи себе і приносячи користь як місцевим громадам, так і країні в цілому навіть в такі турбулентні часи.

І, беззаперечно, аби допомогти молоді в реалізації власного потенціалу та повною мірою включити її у процес відновлення країни та прийняття важливих управлінських рішень на різних рівнях, неабияк важливо вчасно і якісно визначити її «болі», потреби, цінності, запити та становище в цілому.

І саме відповідаючи на вищезначені потреби, в рамках циклу досліджень, але дещо зі зміщеним фокусом на вплив повномасштабного вторгнення росії в Україну, наприкінці 2022 року було проведено його нову хвилю.

Перш за все, варто зазначити, що в умовах повномасштабного вторгнення на кінець 2022 року більша половина молодих людей (майже 50% від загальної кількості, що взяли участь в опитуванні) найбільшою мірою були стурбовані щодо проблем, котрі стосувались відсутності електроенергії, нестабільного інтернету, а також мобільного зв'язку. На відміну від 2021 року серед молоді значно зросла стурбованість щодо здоров'я (власного або близьких людей) та становила 50% на противагу 35% у попередньому, а також майже удвічі збільшилась стурбованість психічним здоров'ям – 22% проти 11% у 2021 році. Натомість можна простежити, що, до прикладу, питання відсутності вільного часу вже не так яскраво простежувалось у 2022 році, як у попередньому (16% на противагу 38%, відповідно), так як і питання житлових проблем (показник зменшився на 18% порівняно з 2021 роком) табл. 1 [1, 2].

Таблиця 1 – Відповіді молоді на запитання «Які особисті проблеми турбують вас найбільше сьогодні?» в опитуваннях 2021 та 2022 років [1,2]

Відповіді	Роки	
	2021	2022
Відключення електроенергії, нестабільний Інтернет та мобільний, %	-	50
Здоров'я (своє і близьких), %	35	50
Відсутність грошей, %	46	31
Фізична безпека (власна або членів сім'ї), %	-	27
Психічне здоров'я (поганий настрій, пригніченість, депресія, тривога, почуття самотності), %	11	22
Відсутність можливості самореалізації, саморозвитку, %	26	19
Неможливість працевлаштуватися та/або втрата актуальності здобутої професії, %	12	19
Відсутність вільного часу, %	28	16
Доступ до якісних медичних послуг, %	-	13
Негативний вплив засобів масової інформації, дискусій у соціальних мережах, %	20	13
Доступ до якісних освітніх послуг, %	-	11
Переміщення в інші населені пункти власне через війну, %	-	11
Переміщення в інші населені пункти членів сім'ї, близьких через війну, %	-	11
Житлові проблеми (відсутність або поганий стан житла), %	28	10

Щодо цінностей, котрі є важливими для молоді, варто наголосити, що за результатами опитування перші три місця посіли наступні: сімейне щастя (71% відповідей), здоров'я (62%) та бажання зробити кар'єру (56%).

Важливо і те, що для молоді стали значно вагомішими саме такі цінності, як свобода і незалежність у своїх діях (52% у 2022 році проти 28% у 2021 році), бажання стати гарними фахівцями (42% проти 14%) та бути корисними своїй країні (показник зріс на 31% у порівнянні з 2021 роком), рис. 1 [1, 2].

Чого б ви хотіли б досягти в житті?

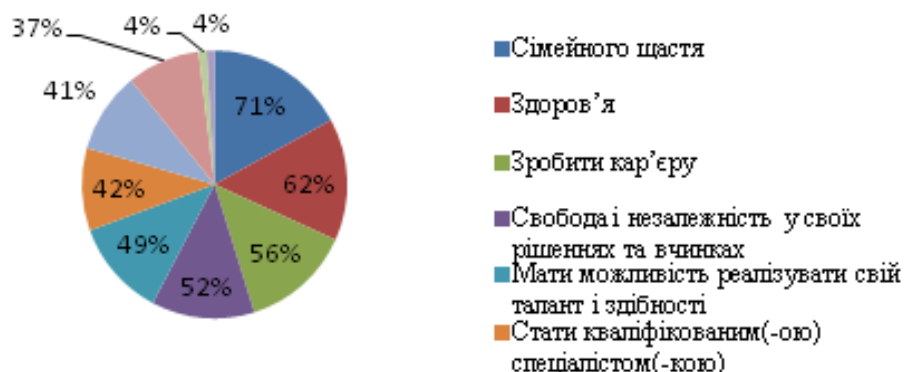

Рис. 1. Цінності, котрі є важливими для молоді за результатами опитування в 2022 році

Також досить значимим є і питання мови, адже внаслідок війни певна частка молоді все ж змінила мову власного спілкування. Як можна простежити, частина тих молодих людей, що спілкуються українською мовою з друзями в побуті зросла з 43% в 2021 році до 56% в 2022 році, на роботі чи навчанні – з 51% до 63%, а в родинному колі – з 49% до 58%, відповідно [1, 2].

Вагомим є і те, що саме в умовах повномасштабного вторгнення значно збільшилась тих чисельність молодих людей, що почали активно долучатись до волонтерства. Зокрема, майже 30% молоді долучилися до такої справи одразу після початку вторгнення, ще 13% займалися волонтерством і раніше, продовживши і у 2022 році, відповідно. Натомість майже 50% молоді взагалі не займається волонтерством, проте на противагу 2021 року (показник сягав 62%), даний результат в цілому є задовільним [1, 2].

Тож, аналізуючи вищезгадане, ми вважаємо, що задля підвищення громадської активності молоді, а також її якісної самореалізації та легкої адаптації як в час повномасштабного вторгнення, так і в повоєнний час, варто зробити кілька вагомих кроків, насамперед: постійно створювати різноманітні проекти для молоді або за її участі; всесторонньо фінансувати та підтримувати проекти молодих людей; відкривати/оновлювати молодіжні центри для дозвілля (особливо – в малих громадах та/або таких, де частка ВПО – молоді значна) та проведення навчально – освітніх та суспільно важливих заходів; здійснити інтенсивну просвітницьку роботу щодо ментального здоров'я, впливу війни на нього та засобів його підтримки серед молоді; підтримувати молодь з точки зору перекваліфікації, працевлаштування, відкриття власної справи; залучати молодь до процесів ухвалення рішень на різних рівнях; поширювати інформацію про волонтерські ініціативи та можливості, аби все більше з них брати активну участь в громадському житті; інтенсивно посилювати громадянські компетентності молоді, налагоджувати зв'язки та розвивати культуру співпраці тощо.

Список використаних джерел

1. Молодь України – 2021 (Результати репрезентативного соціологічного дослідження). *Міністерство молоді та спорту України*. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/rezyltmolod2021.pdf (дата звернення: 26.10.23).

2. Результати дослідження «Вплив війни на молодь в Україні». *Cedos*. URL: <https://cedos.org.ua/researches/vpliv-vijni-na-molod-v-ukrayini/> (дата звернення: 26.10.23).

УДК 658.155

БАСАНСЬКА Н. П., магістрантка

Науковий керівник – **ВИХОР М. В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nataliya_basanska@ukr.net

КОНТРОЛІНГОВИЙ МЕХАНІЗМ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Досліджена сутність контролінгу як соціально-економічної категорії. Охарактеризовані основні підходи до визначення категорії контролінгу в управлінській літературі. Розкрито місце і значення контролінгу у системі менеджменту організацій.

Ключові слова: сучасні організації, менеджмент, контролінг, основні дефініції.

Управління сучасними організаціями передбачає формування і підтримку такого інформаційного механізму, який би забезпечував менеджмент підприємств якісною і своєчасною інформацією для прийняття управлінських рішень і внесення необхідних коректив. Більшість фахівців таким механізмом вважають контролінг.